

Werkgeversaansprakelijkheid; een grensverleggend debat!

Verslag van het 5e Gronings Letselschadecongres

Elk jaar organiseert de Rijksuniversiteit Groningen onder leiding van prof. mr. F.T. Oldenhuis (vakgroep Privaatrecht & Notarieel recht) een letselschadecongres. Op 7 oktober 2011 stond het congres in het teken van de civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever voor arbeidsongevallen en beroepsziekten. Een gemengd gezelschap van advocaten, letselschadespecialisten, verzekeraars, rechters, wetenschappers en studenten reisde af naar Groningen. Het landschap van de werkgeversaansprakelijkheid is vandaag de dag niet minder gemêleerd: is sprake van arbeidsgerelateerde schade dan ziet men zich geconfronteerd met verschillende grondslagen van, uiteenlopende voorwaarden voor en ongelijke gevolgen (omvang) van aansprakelijkheid. En het einde van de ontwikkelingen is nog niet in zicht. Met het congres werd getracht een bijdrage te leveren aan het debat over mogelijke ontwikkelingen en alternatieven, misschien zelfs wel verbeteringen op het gebied van de vergoeding van arbeidsgerelateerde schade. Zeker nu de aansprakelijkheid van de werkgever voor arbeidsgerelateerde schade van de werknemer een onderwerp van groot sociaal-maatschappelijk belang is.

In het ochtenddeel stonden mevrouw mr. A.T. Bolt¹ en mr. C.M. Aarts² stil bij de complexiteit en pijnpunten van het huidige systeem van werkgeversaansprakelijkheid. Bolt schetste dat er drie categorieën te onderscheiden zijn:

1. arbeidsongevallen die onder het bereik van art. 7:658 BW vallen (hand in machine, val van ladder);

*Mr. A. Kolder
Houkes c.s. Advocaten/
docent en onderzoeker RUG*

2. gevallen die weliswaar (eveneens) worden bestreken door art. 7:658 BW, maar waarvoor een aanvullende werking - een behoorlijke verzekeringsplicht - van art. 7:611 BW geldt (verkeersongevallen, ongevallen vanwege 'bijzonder gevaarlijk' werk);
3. gevallen die niet door art. 7:658 BW worden bestreken, maar waarvoor vanwege de niettemin bestaande band met het werk (toch) een zorgplicht ex art. 7:611 BW geldt (personeelsfeestjes, bedrijfsuitjes).

Duidelijk werd dat gaandeweg een verbrokkeld systeem is ontstaan, dat nog maar moeilijk valt te doorzien en te rechtvaardigen.

Aarts zoomde in op de knelpunten binnen art. 7:658 BW ingeval van klassieke arbeidsongevallen. Alle recente rechtspraak van de Hoge Raad passeerde de revue, aan de hand waarvan vooral werd stilgestaan bij de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer. In de zaal was het in veel zaken telkens terugkerende spanningsveld tussen de zorgplicht van de werkgever en de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer te voelen. Aarts benadrukte dat de werkgever ex art. 7:658 BW een vergaande zorgplicht heeft, maar dat de werknemer bepaald niet zorgeloos met risico's op het werk vermag om te gaan. De laatste tijd lijkt de behoorlijke verzekeringsplicht op basis van art. 7:611 BW voornamelijk de aandacht op te eisen. Het betoog van Aarts bracht nog maar eens in herinnering hoe lastig het al kan zijn onder het enkele 'traditionele' regime van art. 7:658 BW knopen te moeten doorhakken.

Het middagdeel was gericht op de toekomst. Mevrouw prof. dr. B. Weyts³ en prof. mr. T. Hartlief⁴ stonden stil bij de vraag of het ook anders, wellicht beter kan.

Weyts gaf aan met verbazing kennis te hebben genomen van de ontwikkelingen in Nederland; in België is de aansprakelijkheid van werkgever voor arbeidsgerelateerde schade al lange tijd een rustig bezit. Zij schetste dat dit komt door de Arbeidsongevallenwet op grond waarvan voor de werkgever een algemene verzekeringsplicht geldt voor arbeidsongevallen, alsook vanwege het bestaande

> Fonds voor Beroepsziekten. Dit in combinatie met een zekere immuniteit van de werkgever voor civielrechtelijke aansprakelijkheid. Er wordt gewerkt met een wettelijk forfait waardoor weliswaar niet in een volledige vergoeding wordt voorzien, maar wel steeds vlot tot uitkering kan worden overgegaan en de rust binnen 'de onderneming' bewaard blijft. Wellicht dat aan het Belgische systeem inspiratie kan worden ontleend ter oplossing van de problemen waarvoor we ons nu in Nederland gesteld zien. Hartlief schetste dat met de door de Hoge Raad aan het ongeschreven recht ontleende behoorlijke verzekeringsplicht ex art. 7:611 BW, het huidige systeem flink onder druk is komen te staan. Hij meent dat nagedacht moet worden over een stelselherziening. Cruciale vragen zijn daarbij: geldt een behoorlijke verzekering alleen voor de werknemer in het verkeer of ook voor ongevallen in het algemeen? En wat te doen met beroepsziekten? Gewezen werd op de onlangs op de verzekeringsmarkt geïntroduceerde 'werknemersschadeverzekering', met zeer brede dekking op het niveau van afd. 6.1.10 BW tegen een relatief lage premie. Wellicht dat aanbod een verplichting schept, aldus Hartlief. Een uiteindelijke oplossing zou volgens hem kunnen liggen in een - met behulp van de over-

heid te realiseren - systeem van een directe verzekering voor de risico's van arbeidsongevallen en beroepsziekten, in combinatie met een zekere immuniteit voor civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever. De oplettende congresganger zal de parallellen met het huidige Belgische systeem niet zijn ontgaan.

Het congres maakte duidelijk dat een fundamentele herbezinning op ons systeem van werkgeversaansprakelijkheid als zodanig op zijn plaats is. De huidige problematiek is het BW ontstegen. Echte oplossingen lijken te liggen in een zo goed mogelijk samenspel van sociale zekerheid, private verzekeringsdekking en het civiele aansprakelijkheidsrecht. Hoewel hulp daarbij van de overheid onmisbaar is, lijkt de huidige problematiek niet (hoog) op de politieke agenda te staan. Laten we hopen dat 'Den Haag' alsnog aan haar zorgplicht zal voldoen!

¹ Advocaat Nysingh Advocaten & Notarissen, Arnhem.

² Senior raadsheer Gerechtshof Den Bosch.

³ Hoofddocente Universiteit Antwerpen, tevens advocaat.

⁴ Hoogleraar Privaatrecht Universiteit Maastricht.

Het PIV-Bulletin is een regelmatig verschijnende uitgave van de Stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder uitdrukkelijke toestemming van de redactie.

Redactiesecretaris

Mevrouw J. (Jenny) M. Polman, Stichting PIV

Postbus 93450

2509 AL Den Haag

Telefoon: 070 333 88 73

Telefax: 070 333 88 33

e-mail: j.polman@verzekeraars.nl

Website: www.stichtingpiv.nl

M.m.v. drs. P. (Peter) J.M. van Steen, tekstschrijver

Creatie & realisatie: QuantesArtoos, Rijswijk